

LA MOTXILLA LILA DEL SEGRÀ

Al
Segrià,
iguals

***“La motxilla lila del Segrià”*: el per què aquest projecte**

La igualtat de dones i homes, tot i estar reconeguda a nivell normatiu i formal, encara no és una realitat.

La majoria de societats, construïdes des de l'androcentrisme, presenten relacions jerarquitzades on els valors predominants són els valors masculins.

El masclisme està present a la nostra societat de moltes formes, algunes subtils i poc visibles.

El model heteropatriarcal atorga privilegis a una part de la població, i articula unes relacions de poder que generen desigualtats i discriminacions, com la discriminació per orientació sexual, identitat i expressió de gènere.

La llei 11/2014, del 10 d'octubre, per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, recull en el seu article 12 que cal vetllar per tal que la diversitat sexual i afectiva, la identitat de gènere i els diferents models de família siguin respectats en els diferents àmbits educatius. Els centres escolars, segons la mateixa llei, han de constituir un entorn amable per a la diversitat sexual i afectiva.

El primer pas per superar la discriminació i la desigualtat és prendre'n consciència, i aquest treball cal que comenci ben aviat per tal de poder construir societats justes i igualitàries.

Parlem-ne! Introduïm conceptes...

Què és ser nen? Què és ser nena?

El sistema sexe-gènere

Els nens i les nenes sembla que tenen interioritzat "això és de nens" i "això és de nenes" ben aviat.

Aquesta percepció del que és masculí i del que és femení va acompanyada de la percepció de que hi ha "masculinitats correctes" i "feminitats correctes", és a dir: formes correctes de ser home i formes correctes de ser dona.

Aquesta mirada no és una mirada anatòmica o biològica.

- Quan parlem de les característiques biològiques de les persones ens estem referint al seu sexe.
- Quan parlem de la construcció social i cultural a partir d'aquests trets biològics estem referint-nos al gènere.

Estereotips i rols de gènere

Reflexionem per exemple sobre expressions com "quanta força tens!", "no preguntis tant", "quin vestit més bonic que portes" o "vinga, a veure si pots saltar més lluny!".

Pot ser interessant analitzar en el nostre dia a dia a qui adreçem aquestes expressions i preguntes de forma més automatitzada, ja que basant-nos en el fet biològic col·loquem nens i nenes dins categories.

Aquesta classificació esdevé limitadora i excloents, ja que respon a la construcció d'allò que és masculí i allò que és femení.

Intervenien, entre d'altres:

- Idees sobre quina és la forma correcta de comportar-se i expressar-se en funció a "ser nen" o "ser nena".
- Idees sobre com s'han de relacionar amb la resta de persones els nens i les nenes en funció a la classificació que en fem en "nens" i "nenes".
- Creences sobre quines són les seves aptituds i fortaleces en funció a "ser un nen" o "ser una nena".
- Expectatives que dipositem sobre les criatures relacionades amb el fet de "ser nen" o "ser nena".

- Totes les actituds que se'n deriven, com aprovar o reprovar conductes i formes d'expressió de les criatures basant-nos en "allò que és correcte per un nen" i "allò que és correcte per una nena".

En funció al sexe biològic, s'atribueixen una sèrie de característiques diferents a nens i nenes basades en estereotips, idees preconcebudes.

Els rols de gènere responen a allò que esperem de cadascú pel fet de pertànyer a una categoria determinada.

Els estereotips i els rols són interioritzats a través d'un procés d'aprenentatge, socialitzant-nos en el gènere.

Troblem desigualtats a molts nivells, derivades dels estereotips i els rols de gènere.

A tall d'exemple, i sense ànim d'excloure'n altres, trobem desigualtats en el repartiment de les tasques, en l'assignació d'espais, en l'accés als àmbits de presa de decisions, en el repartiment de quotes de poder, en la dicotomia rol reproductiu / rol productiu, en el repartiment desigual de recursos, etc...

El paper de l'escola

Una de les principals fonts de socialització dels nens i les nenes és l'escola.

A l'escola nens i nenes es relacionen, aprenen, creixen, es nodreixen a nivell intel·lectual, emocional i social, i interioritzen conceptes i elements que els permeten explicar-se el món i les normes implícites i explícites que el regulen.

És per això que cal treballar per assolir la igualtat des de l'escola, sembrant llavors de canvi, i afavorint una mirada crítica per tal que els infants puguin qüestionar-se les relacions de poder establertes, posant el focus també en el currículum ocult i com pot influir en aquesta socialització de gènere.

Masculinitats i feminitats

Potser coneixeu un vídeo (<https://youtu.be/7hBX7YUAx2I>) on un mateix bebè és vestit primer amb un pijama blau i després amb un pijama rosa, i on s'enregistra com les persones adultes que entren a la sala es relacionen amb la criatura en cada cas, donant per fet que un bebè vestit de blau és un nen i un bebè vestit de rosa és una nena.

A través d'aquest experiment podem veure com es despleguen una sèrie d'actituds, interaccions i formes de comunicació diferents per part de les persones adultes que participen en l'experiment, en funció a si pensen que es tracta d'un nen o una nena.

Quan les persones adultes veuen un bebè vestit de blau, el posen de peu, el sacsegen, es comuniquen amb el bebè amb un to de veu elevat i contundent, i fan referència a les seves mans grans i la seva força.

Quan veuen un bebè vestit de rosa, l'abracen en actitud protectora, es comuniquen amb una veu suau, fan referència a la seva bellesa i li atribueixen característiques com la bondat o l'obediència.

La nostra socialització suposa, entre d'altres, interioritzar valors, expectatives i comportaments en funció a la cultura i la societat dins la qual ens desenvolupem.

La Teoria de la Socialització Diferencial ens parla de com les persones adquirim identitats de gènere en funció als missatges que rebem durant tota la nostra vida, procedents de l'escola, la família, els mitjans de comunicació... i tot allò que ens envolta i ens influeix.

Segons aquesta teoria, als nens se'ls educa en la producció i l'èxit, potenciant la seva independència i el seu lideratge, mentre que a les nenes se les educa posant el focus en allò privat, en la maternitat i la cura, allunyades del lideratge i la competitivitat.

Molts d'aquests fenòmens són inconscients i automàtics, ja que les persones adultes som fruit també d'un procés a través del qual hem interioritzat i assimilat tot allò que comporta "ser dona" i "ser home". No ser conscients de tot allò que hem incorporat a partir de la nostra socialització suposa reproduir-ho i donar-li perpetuïtat.

Si rebem el missatge de que hi ha masculinitats correctes i feminitats correctes, o formes adequades de ser home i formes adequades de ser dona, és lògic que deduïm que tot allò que no encaixa en el motlle són formes "incorrectes" de ser home i de ser dona.

El fet de no encaixar en el model hegemònic de masculinitat i feminitat pot comportar rebuig i per tant censura i limitació, i pot suposar exercir pressió sobre els nens i les nenes per aconseguir que les criatures encaixin en allò que és socialment considerat masculí i femení.

“La motxilla lila del Segrià”

Contingut de la nostra motxilla

“La Motxilla lila del Segrià” conté vuit títols per treballar la igualtat de dones i homes i la diversitat familiar.

És un projecte impulsat des del Servei d'igualtat i el SAI (Servei d'atenció integral) del Consell Comarcal del Segrià, i compta amb el patrocini de la Diputació de Lleida i la col·laboració del departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

A qui s'adreça?

Els títols que inclou el projecte van adreçats a alumnat dels primers cursos de primària.

Títols i temàtiques de “La motxilla lila del Segrià”

Hi ha res més avorrit que ésser una princesa rosa?

Raquel Díaz Reguera

- Temàtica: Estereotips de gènere / Empoderament

La princesa rosa del conte no vol ser princesa rosa. Per què no fer coses més interessants? Què la lliga i la limita? El fet d'haver nascut princesa no pot justificar que hagi d'assumir un rol determinat i quedar-se encasellada en allò que se suposa que ha de fer una princesa...

L'empoderament és un procés que permet guanyar en confiança, ampliar les expectatives, reforçar les pròpies fortaleses. Ens porta a qüestionar-nos les gàbies transparents en les quals se'ns col·loca en funció al nostre sexe biològic dins d'un model binari “nen-nena”, “home-dona”.

El cavaller que no volia lluitar

Helen Docherty i Thomas Docherty

- Temàtica: Masculinitats / Estereotips / Resolució de conflictes

Història per reptar els estereotips associats a un estil determinat de masculinitat, centrat en la força i el domini, i que posa en valor les relacions basades en la cura i el respecte.

Aquest conte ens obre la porta a reflexionar sobre quins serien els models clàssics de masculinitat que hem heretat a la nostra cultura.

La masculinitat s'associa a estereotips com la força, l'assertivitat, la independència, la competitivitat, l'ambició i la pobre expressió d'emocions associades a la vulnerabilitat o la tendresa, considerades “femenines”.

Aquest patró és excloent i rígid, ja que és un patró limitador. Genera discriminació, i contribueix a perpetuar-les.

Quan les nenes volen alt

Raquel Díaz Reguera

- Temàtica: Igualtat d'oportunitats / Estereotips / Empoderament

Nenes amb grans somnis i que tenen grans projectes, que lluiten per aconseguir que les seves il·lusions de futur esdevinguin una realitat, més enllà de les limitacions imposades i els boicots externs.

El fet de "volar" implica elevar-se. Però què passa quan les dones s'eleven? No podem obviar l'existència de sostres de vidre, invisibles o intangibles, i sostres de ciment, barreres auto imposades relacionades amb els estereotips i els rols de gènere i la manca de referents femenins.

Les nines són per a les nenes

Ludovic Flamant i Jean-Luc Englebert

- Temàtica: Estereotips / Masculinitats

El protagonista de la història rep com a regal una nina... i li encanta!

Aquest conte ens permet reflexionar sobre un clàssic: existeixen joguines "de nens" i "joguines de nenes"? Existeixen, de fet, "coses de nens" i "coses de nenes"?

Podem reflexionar al voltant d'aquesta història sobre quins estereotips alimenten aquesta diferenciació i la perpetuen, amb què associem les nines (cura, maternitat...) i què passa quan un nen "transgredeix" les normes de gènere, invisibles però poderoses.

La meva família és especial

Anna Rayo i Mònica Armiño

- Temàtica: Diversitat familiar

De famílies n'hi ha moltes, i ben diverses. Aquesta obra apropa aquesta realitat als nens i les nenes a través d'un llibre on se'ns mostra molts tipus de famílies, i que ens permet ampliar la mirada dels infants.

Hi apareixen reflectides diversos tipus de família, cadascuna única i particular, on les relacions es fonamenten en l'estima, el respecte i la sana convivència.

Tinc dues mares / Tinc dos pares

Antònia Cardona, Natàlia Ferrús

- Temàtica: Diversitat familiar

Dos títols de la col·lecció *Contes Familiars*, col·lecció on apareixen il·lustrats molts tipus de famílies.

Aquests dos contes estan protagonitzats per infants que expliquen el seu dia a dia dins de famílies LGBTI. Són contes que permeten treballar la convivència, la igualtat i la diversitat familiar, construint relacions respectuoses i tolerants.

Les princeses també es tiren pets

Ilan Brenman, Ionit Zilberman

- Temàtica: Estereotips de gènere / Igualtat / Empoderament

Les princeses semblen tan perfectes! Però hi ha coses que són iguals per tothom, entre elles el fer-se pets. Fins i tot per a les princeses més tocades i posades no poden escapar de les necessitats fisiològiques.

Aquesta història ens pot ajudar a revisar determinades creences allisonadores i limitadores i la pressió social que comporta el fet d'haver d'encaixar en un determinat motlle.

MOLTES GRÀCIES!

